

MIKLÓSI BERNADETT

Kölyökkutya

Útmutató kezdő gazdiknak lépésről lépésre

Bevezetés

Sokan úgy gondolják, hogy egy kölyökkutya felnevelése egyszerű feladat. Ha ez igaz volna, akkor vélhetőleg nem lenne ennyi kutya-neveléssel foglalkozó szakember, és a menhelyeken leadott kutyák száma sem növekedne évről évre.

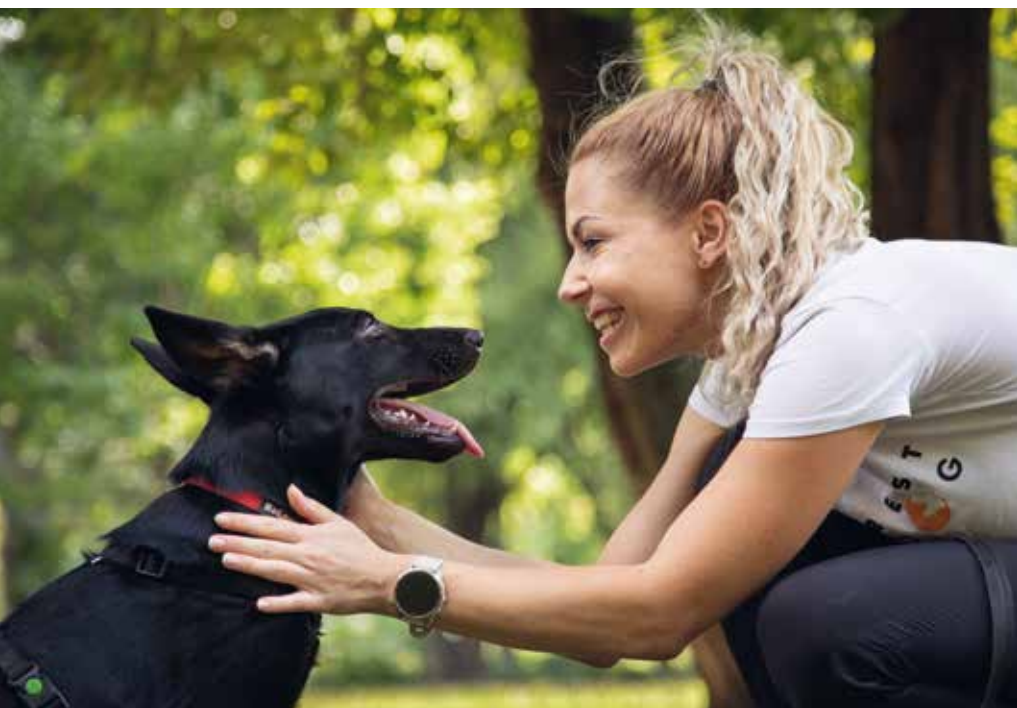
Egy kölyökkutyáról gondoskodni bizony olykor igen kemény munka; hamar felboríthatja családunk életét, ha nem vagyunk elég felkészültek erre a feladatra, amikor hazavisszük. Mindannyian sejthetjük, a kölyökkutyának segítség kell ahhoz, hogy beilleszkedjen a családba, illetve majd jó legyen a magaviselete. Bizonyára számtalan kérdés kavarog a fejünkben akkor, amikor életünk első kölyökkutyáját szándékozunk felnevelni. A válaszok megtalálása olykor nem is egyszerű, hiszen rengetegen foglalkoznak kutyakiképzéssel, így számos nevelési irányzat, módszer és hozzáállás létezik. Sajnos mindmáig találkozhatunk erőszakon, fenyítésen alapuló kiképzési technikákkal, de szerencsére egyre több az olyan kutyaiskola, amely az állatok pozitív megerősítésére alapozza módszerét.

Egy kutya befogadása nem azzal kezdődik, hogy kiválasztjuk, hogy az alomból melyiket hozzuk haza, de még nem is azzal, hogy melyik fajta passzolna leginkább hozzánk. Hanem egy kérdés megválaszolásával: való-e nekünk egyáltalán egy négylábú kedvenc? Egy kölyökkutya megvásárlása vagy örökre fogadása hatalmas felelősség, hiszen a sok-sok pozitív élményen és érzelmen túl, amit ad, számtalan pluszfeladat hárul ránk. Érdeemes hát jól végiggondolni a döntést. *A Hogyan válasszunk kölyökkutyát?* című fejezet rávilágít mindazokra a nehézségekre, amelyekkel sokan nem számolnak, amikor elhatározzák, hogy kutyát szeretnének.

Tiszteletet érdemel az, aki végül belátja, hogy túl nagy feladat volna számára gondoskodni egy kölyökkutyáról, ezért – félrerakva a vágyait – önzetlenül lemond végül a kutyavállalásról.

Ha már biztosak vagyunk abban, hogy jó és felelősségteljes gazdái leszünk egy kutyának, akkor az első fejezet segít a leginkább hozzánk illő fajta, majd egyed kiválasztásában. Miként abban is, hogy olyan szakembert találjunk, aki egy-egy fajta tenyésztésében nemcsak a pénzkeresési lehetőséget látja, hanem kötelességének érzi a kölyökkutyát a lehető legjobban felkészíteni a beilleszkedésre a családba, illetve a társadalomba.

A kutya az ember legjobb barátja – tartja a mondás. Erről azonban hamar meggyőződünk, amikor újdonsült családtagunk izeg-mozog, felfedez, rongál, bepizskít – tehát sehogy sem hasonlít egy igazi barátira. A jó kapcsolat kialakítása hosszú folyamat, amely a találkozásunk első pillanatától indul, ezért az *Első napok* című fejezet – a bevásárlólistánk elkészítésén túl – a környezetünk felkészítéséhez nyújt támogatást, hogy az új családtag beilleszkedése minél zökkenőmentesebb legyen.

A kapcsolatépítés alapja, hogy a kölyök biztonságban érezze magát velünk. Mivel nemrég emelték ki az alomtársai közül, az első esték hatalmas kihívást jelenthetnek számára, így semmiképpen se hagyjuk magára a vonzó kölyökkutyát. Maradjunk mellette, de lehetőleg ne az ágyunkban altassuk. Már másnap kezdjük kialakítani a mindenki számára kényelmes napi rutint, amely még a szobatisztaságra nevelésben is segít, hiszen ha a kölyökkutya mindig ugyanabban az időben kap enni, akkor nagyjából kiszámítható, hogy mikor fog üríteni. A napirend az egyedüllettséghez szoktatásban is segít. Ez ugyanis olykor igazi kihívás számára, hiszen élete első nyolc-tíz hetében vélhetőleg sosem maradt egyedül, ott volt vele az anyja, és alomtársaival együtt nevelkedett. A városi ember nem tudja mindenhová magával vinni a kutyáját, ezért a konfliktusmentes együttéléshez elengedhetetlen hozzászoktatni ahhoz, hogy néha magára marad, és megértetni vele, hogy az otthon önmagában biztonságot ad.

A kölyök életük első percétől kezdve ismerkednek a környezetükkel. Az első három hétben inkább csak az anyjkkal képesek kapcsolatot fenntartani, később, a szemük és fülük tökéletesedésével párhuzamosan, lépnek igazán kapcsolatba a környezettel. A (korai) szocializációs szakasz (3–12. hét) az egyik legnagyobb hatású időszak a természetes viselkedés kialakulásában. Igyekezzünk a kölyökkutyát már az első közös hetekben minél többféle ingerrel megismertetni, hogy barátságos és magabiztos felnőtt váljon belőle. Ez rendkívül fontos feladat, mert az ekkor tapasztalt élmények nagyobb hatással vannak az életére, mint a későbbi egyedfejlődési szakaszok eseményei. A kölyökkutya ingergazdagítása a lakás falai között, a családtagok megismerésével kezdődik, amelyet mindig fokozatosan, az ő igényeinek megfelelően végezzünk. A szocializáció nem érhet véget a kölyök három hónapos korában, hiszen nagyjából hat hónapos koráig egy úgynevezett másodlagos szocializációs időszakról beszélhetünk, amikor szintén fontosak a szociális és nem szociális ingerekkel történő pozitív találkozások.

A kutyák már évezredek óta mellettünk élnek, mégis számos dologra kell őket megtanítanunk, hogy együttműködő társ váljon belőlük. Hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy valójában egy báránnyá váló bűjt ragadozót fogadunk örökbe; sokkal természetesebb lenne neki kikaparni a szobanövények alól a földet, vagy üldözőbe venni a szomszéd macskáját. A *Kölyökkutya tanítása* című fejezet bemutatja, milyen lehetőségeink vannak, hogy a hebrencs kölyökből engedelmes felnőtt kutyát faragjunk.

A modern kutyakiképzés a pozitív megerősítésre alapozott tanítási technikákat, illetve a viselkedés spontán elhalását helyezi előtérbe, és csak kisebb mértékben használja a büntetést. A kívánatos magatartások megjelölésére pedig másodlagos megerősítést alkalmaz. Az 1990-es évektől nagy sikernek örvend az úgynevezett klikker mint kiképzői segédeszköz, amelynek a hangja egy ilyen másodlagos megerősítő. A klikkertréning hatékony és gyors tanítást tesz lehetővé, mert a segédeszköz hangjával pontosan meg tudjuk jelölni, hogy mi tetszett a kölyökkutya viselkedésében. Igaz ugyan, hogy egy viselkedés tanításánál sok jutalomfalatot használunk, de ha a tanuló már elsajátította, amit szeretnénk, akkor a klikker használata és az étellel való jutalmazás is fokozatosan csökkenthető. Egy viselkedés megtanításánál kulcsfontosságú az időzítés, de a sikerhez számos egyéb tényezőt szükséges még figyelembe vennünk.

Egy kölyökkutyával néha nem könnyű az élet. Előfordulhat, hogy számunkra kellemetlen irányba változik a viselkedése. Mielőtt megharagudnánk rá, legyünk tisztába azzal, hogy nem akar nekünk rosszat, a problémás magatartásformák általában a természetes viselkedésének részei. Mielőtt bármit tennénk, érdemes átgondolni, hogy miként viszonyulunk a kölyökkutyához, hiszen sokszor elég egy apró változtatás, és a dolgok ismét a rendes kerékvágásban folytatódnak. Természetesen előfordulhat, hogy nagyobb támogatásra van szükség, ezért különféle viselkedésterápiás módszereket is bemutat e kötet. A könyv számos problémás viselkedés leírásával, kezelésével, megszüntetésével foglalkozik *A kölyökkutya viselkedési problémái* című fejezetben.

Bár a gének minden bizonnyal szerepet játszanak a viselkedés bizonyos aspektusainak kialakításában, fontos megjegyezni, hogy az végsősoron a genetikai hajlam és a környezeti hatások összetett kölcsönhatásának eredménye. A kutya viselkedésének alakulására nagy hatással vannak a tenyésztőnél vagy a menhelyen tapasztaltak, valamint a későbbi nevelési módszerek. *A kölyökkutya nevelési naplója* című fejezet részletes tanítási útmutatót tartalmaz, amely a kölyökkutya nyolchetes korától egészen a fiatal kamaszkorig kalauzol minket. Minden alfejezet öt egységből épül fel, amelyek az ingergazdagítás folyamatáról, az alapengedelmességi feladatok tanításáról, a kényelmes séta elsajátításáról, az egyedülléthez szoktatásról és játékos gyakorlatok kipróbálásáról szólnak. Ezek lehetővé teszik, hogy a kutyanevelés legfontosabb témaköreivel időről időre foglalkozhassunk. Ez a fejezet számos gyakorlati útmutatóval, a különböző

viselkedések tanításának leírásával foglalkozik, a könyvben leírt elméletre alapozva.

Mire a könyv végéhez érünk, a kutya viselkedése várhatóan 6-8 hónapos kora körül megváltozik. A bájos, együttműködő kölyökből alighanem szertelen, a fajtársak iránt fokozottan érdeklődő, olykor fenyegető, a határokat feszegető kamasz kutya lesz. Mielőtt teljesen elvesztenénk a türelmünket, olvassuk el a *Viselkedésbeli és biológiai változások* című alfejezetet, hogy jobban megérthessük és elfogadjuk kutyánk viselkedésének markáns megváltozását. Egy kamasszal sosem egyszerű, de megfelelő támogatással és a könyvben olvasható jótanácsokkal könnyebben átvészélhető ez az életszakasz.

Az ivartalanítás témakörét mindig nagy viták övezik, alighanem azért is, mert nem mindegy, hogy egészségügyi vagy etológiai oldalról közelítjük meg. Tudományosan bizonyított, hogy az ivartalanításnak preventív hatása van számos nemi szervi betegség kialakulására, valamint kimondottan nagy jelentősége van a kóbor állatok számának szabályozásában, a nem kívánt szaporulat megelőzésében. Tudni kell azonban, hogy a nemi hormonok nemcsak a szaporodásért felelnek, hanem jelentősen befolyásolják a kutya viselkedését, szociális érését is, így ha az ivartalanítás mellett döntünk, az sem mindegy, hogy mikor tesszük. Az ivarérés előtti beavatkozás jelentős mértékben csökkenti a nemi szervek betegségeinek kialakulását, azonban a korai beavatkozásból eredő nemi hormonok hiánya számos más elváltozást eredményezhet bizonyos fajtáknál. *Az örök kérdés: ivartalanítsunk vagy ne?* című fejezet célja a gondolatébresztés, nem pedig az, hogy bármely irányba befolyásolja az olvasót.

A könyv végén található anyagok elolvasása után még magabiztosabbak és felkészültebbek leszünk, hiszen az *Egészségügyi ismeretek* című részben általános javaslatok olvashatók a kutya egészségének megőrzésétől, az ápolás rutinján át az élősködők elleni védelem megőrzéséig sok témában. Természetesen senkit nem biztatunk a kutya otthoni állatorvosi ellátására, de ha tájékozottabbak vagyunk, akkor gyorsabban felismerhetjük egy kezdődő betegség jeleit, ezzel igencsak meggyorsítva a gyógyulás folyamatát.

Az Ehető és mérgező ételek, növények listája pedig abban segít, hogy biztonságos környezetet biztosíthassunk kölyökkutyánknak. Fontos tisztában lennünk azzal, hogy lenyelve milyen ételek és növények lehetnek veszélyesek a kutyákra, melyek válhatnak ki erős mérgezést vagy okoz-